

за призначенням; 2677 – для участі у проведенні окремих процесуальних дій [3, с. 8].

Проте, попри позитивні аспекти, Закон містить низку негативних моментів. Так, серед актуальних проблем залишається відсутність у Законі закріпленого принципу вільного вибору особою захисника, що не відповідає статті 59 Конституції України та іншим нормативно-правовим актам держави; породжує дискримінацію за матеріальною та майновою ознакою (особи, які не мають фінансових ресурсів, не можуть обрати адвоката за своїм вибором, на відмінну від тих, хто має матеріальні ресурси); існуюче кримінально-процесуальне законодавство України за певних обставин дозволяє судові змусити обвинуваченого користуватися таким захисником, незалежно від фінансового стану обвинуваченого, аби прискорити провадження, а в деяких випадках і вплинути на провадження, причому, навіть не мати можливості замінити такого захисника на іншого, що може призвести до затягування розгляду справи.

Порівняльні дослідження досвіду зарубіжних держав – Болгарії, Литви, Грузії, Нідерландів, Великої Британії, Канади, Ізраїлю – показують, що згадані проблеми в Україні не є унікальними. В тій чи іншій мірі вони були притаманними кожній із зазначених держав. Однак, були вирішені в процесі комплексного реформування системи надання безоплатної правової допомоги [4].

Отже, система надання безоплатної правової допомоги в Україні на сьогоднішній день активно розвивається. У 2016 році було відкрито 429 бюро правової допомоги у всіх регіонах. Також, прийнято рішення, яке дозволяє забезпечувати переклад під час надання безоплатної правової допомоги державною мовою. Завдяки цьому ще більше людей змогло звернутися за професійною безоплатною правовою допомогою. Проте, є і низка важливих недоліків, які потрібно враховувати та негайно вирішувати. Перш за все, слід забезпечити ефективне і прозоре використання коштів, що надходять до системи безоплатної правової допомоги, повагу до прав людини, викорінення дискримінації за майновою та матеріальною ознакою та ін.

#### *Література*

1. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Голованя Ігоря Володимировича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України (справа про право на правову допомогу): [www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
2. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 08.07.2011 р. / Офіційний сайт Верховної Ради України: [www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
3. Система безоплатної правової допомоги у цифрах: основні статистичні показники роботи системи протягом 2014 року / *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2015. № 3. С. 8-9.
4. Офіційний веб-сайт «Права Людини – онлайн-бібліотека Харківської правозахисної групи»: <http://library.khpg.org/index.php?id=1130317908>.

**Котанова Катерина Володимирівна**  
студентка юридичного факультету  
**Науковий керівник – д.ю.н., доцент Грицай І.О.**  
(Дніпропетровський державний  
університет внутрішніх справ)

### **АДАПТАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**

Україна знаходиться на шляху до вступу в Європейський Союз, який в свою чергу заснований на принципах демократії, так права людини і громадянина, безперечно, посідають провідне місце в запроваджених реформах.

Питання адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу та проблематики їх застосування на практиці активно досліджували у своїх працях: Г. Анцелевич, Н. Білошкурська, Н. Гнилюк, І. Грицяк, Г. Друзенко, В. Забігайло, О. Зеркаль, В. Костицький, О. Крупчан, А. Мацко, В. Опришко та ін.

Відповідно до Стратегії євроінтеграції нашої держави, адаптація законодавства України до законодавства ЄС полягає в зближенні національного законодавства із сучасною європейською системою права, що забезпечить розвиток політичної, підприємницької, соціальної, культурної активності громадян України, економічний розвиток держави в межах ЄС, сприятиме поступовому зростанню рівня життя населення. Імплементация положень європейського законодавства, передбачена економічною частиною Угоди про асоціацію (УА), вкрай важлива в контексті проведення реформ, оскільки

положення угоди можуть та повинні слугувати основою для нової моделі соціально-економічного розвитку України. Тому, розробляючи концепцію та програми секторальних економічних реформ, необхідно відразу враховувати вимоги базових директив ЄС, гармонізація з якими передбачена угодою [1].

Питання адаптації з наближенням укладення УА набуває першочергового значення. При цьому Україна значно запізнюється із запровадженням інституційного механізму, необхідного для ефективного виконання відповідних завдань. Той факт, що більшість країн-кандидатів на вступ до ЄС стали державами-членами ЄС або наближаються до цього, свідчить про ефективність існуючих у них моделей інституційного забезпечення адаптації. Україні необхідно взяти за основу досвід країн, які є подібними до неї, пристосувати його до власних напрацювань і впровадити. На наш погляд, четверта із вищезгаданих моделей є оптимальною для України, оскільки вона ґрунтується на вже апробованих прикладах більшості колишніх та нинішніх країн – кандидатів на вступ до ЄС та успішному досвіді організації процесу підготовки до фінальної частини чемпіонату з футболу ЄВРО-2012. У подальшому моделі інституційного забезпечення адаптації законодавства, окреслені в цій статті, стануть предметом детальних досліджень, зокрема в контексті визначення оптимального для України варіанта та часових рамок і організаційно-правових, фінансових та інших аспектів їхнього впровадження [2].

Однією з основних перешкод на шляху успішного завершення тривалого процесу адаптації законодавства України до законодавства ЄС є незадовільний стан реалізації прийнятих нормативно-правових актів, недотримання їхніх положень, а інколи і зовсім ігнорування. У зв'язку з цим можна констатувати, що питання адаптації законодавства України до законодавства України ще досить тривалий час (принаймні до вступу України до ЄС) залишатиметься однією з головних сфер наукових досліджень та суспільних обговорень. Однак необхідно звернути увагу на те, що лише співпраця та злагоджена робота всіх органів державної влади, представників усіх гілок влади, органів місцевого самоврядування та громадянського суспільства сприятиме досягненню головної мети – вступу України до ЄС [3].

Слід зазначити, що гармонізація та адаптація законодавства суттєво відрізняється здатністю сторін впливати на правопорядок один одного. Так, у випадку адаптації законодавства третіх країн до норм права ЄС цей процес є одностороннім. Такі держави не здатні впливати на механізм нормоутворення в системі ЄС, не спроможні змінювати норми права ЄС та створювати з державами-членами спільний правовий простір Союзу. Отже, відбувається лише залучення третіх держав до вже існуючого правопорядку ЄС. Держави-кандидати під час інтегрування до ЄС також не можуть висувати жодних вимог до Союзу як умову свого вступу. Діє принцип: «Союз не корегується під кандидатів на вступ», приєднання здійснюється до всіх положень установчих договорів «як вони є» [4].

Виявлена неефективність у сучасних реаліях децентралізованої моделі адаптації законодавства, яка існує в Україні. Причиною цього автором названо, насамперед, існування в Україні низької культури міжвідомчої координації, яка не спроможна ефективно функціонувати без політичної волі вищих посадовців держави. Також це пояснено невизначеністю керівництва держави щодо остаточної мети європейської інтеграції України. Хоча в законодавстві України визначено, що одним із основних напрямів державної політики з питань національної безпеки України є набуття членства в Європейському Союзі, та постійно це декларується у виступах вищих посадових осіб держави, однак, насправді, на практиці не вживаються всі заходи, необхідні для досягнення зазначеної мети [5].

Отже, Україна активно займається адаптацією законодавчої бази до законодавства ЄС шляхом проведення реформ, проте жодного сенсу від проведених реформ не буде без їх втілення на практиці. На жаль, громадяни не відчують введення новоприйнятих законів в практичну діяльність, оскільки в науковій літературі дослідження вказують на недостатній рівень забезпечення виконання прийнятих законів України.

#### Література

1. Чорномаз О.Б. Проблеми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу / *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки*. 2016. № 845. С. 188-192.
2. Інституційне забезпечення адаптації законодавства України до надбання спільноти в рамках виконання майбутньої Угоди про асоціацію Україна – ЄС. Трюхан. 2011.
3. Реалізація адаптації законодавства України до законодавства ЄС: нормативно-правове та організаційне забезпечення. Прилипчук О.В. Харків. 2016.
4. Яковок І. Адаптація і гармонізація законодавства в умовах інтеграції: проблема співвідношення. 2012.
5. Гаряча Ю. Механізми державного управління адаптацією національного законодавства до надбань спільноти. Київ. 2014.